

סדנא: מיומנויות הבניית השותפות החינוכית
משפחה מרובת משפחות:
העבודה עם הורים עולים
כתבו אורית ברג ואילן סהלו, מדריך ארצי ביחידה למניעת סמים אלכוהול
וטבק

מטרה - חידוד ההשתמעויות הייחודיות בבניית שותפות חינוכית עם הורים עולים

פתיחה במליאה-

האם קיים בעיניך "הורה ישראלי"? מי הוא?
האם אתה הורה ישראלי?
אילו מרכיבי זהות תרבותיים בונים את הזהות ההורית שלך?
אילו רגשות מתעוררים בך במפגשי שותפות חינוכית עם הורים עולים?
אילו תפיסות (או שמא סטריאוטיפים...) מנחים אותך במפגשי שותפות חינוכית עם משפחות עולים, חדשות וותיקות...

הקראת הסיפור: כל ילד צריך כבשה (רצ"ב)

דיון בעקבות הסיפור -

- אילו התנגשויות בין דורות ובין תרבויות השפיעו על תפיסת ההורות של האב בישראל?
- האם חל ערעור בסמכות האב בארץ? מה מקורו?
- מה בשאלת היועץ הביא את האב לבדיקה מחודשת של עמדתו?
- בדיעבד, האם ניתן להחליף את הביטוי "ערעור הסמכות" בביטוי אחר?
- מה היו תפקידי המערכת החינוכית מול המשפחה?
- האם נוצרה בסיפור **שותפות חינוכית**? מה אופייה?

פעילות בזוגות:

כדי להבין איזה סוג ידע חשוב שיהיה בידינו, אנשי החינוך, לגבי ההורה העולה, חברו סדרת שאלות שכותרתן: מה זה להכיר הורה עולה?

לאסוף ביחד את השאלות. להתייחס אליהן ולהרחיב מהן במליאה בנושא שותפות חינוכית עם הורים עולים, ע"פ פרק 5 בחוברות.

כל ילד צריך כבשה - כתבה אורית בר

ע"פ סיפורו של אילן (אדגלי) סהלו, יועץ חינוכי ומדריך שפ"י ארצי
ביחידה למניעת סמים אלכוהול וטבק

מאי, 2008

חדר היועץ כפר הנוער "אלוני יצחק"

"הוא לא מקשיב לי. הבן שלי לא מקשיב לי. איך קרה כדבר הזה? איך קרה לי כדבר הזה? חלב ודבש הבטיחו לנו וקבלנו מרור. ומידי מי? מידי בני! מידי דוד. בשביל מי באנו לכאן? – בשבילם, בשביל הילדים שלנו. אנחנו, יכולנו לחיות שם ולמות שם, לחיות את חיינו בטוב עד יכבה אור עינינו. אבל עבורם בקשנו ארץ אבות. הגענו אליה, והם מפנים עורף לאבות ולאמהות. הבן שלי לא מקשיב לי! אני הלכתי איתו במדבר חודשיים ולא היה לי קשה. חודשיים עד שהגענו לאדיס אבבה למחנה המעבר. מתוך העשב והאדמה האכלתי אותו. בטיפות הטל ומתוך מקווי מים זעירים השקתי אותו. וכשאמו מתה, גופי ספג את צעקותיו. עיני קיבלו אל תוכם את כל כאביו, ולא בקשתי מקום לכאבי – כי כולי הייתי שם בשבילו. בשבילו! ועכשיו שוב קראתם לי לפנימייה כי הוא מתחצף וכי הוא מעשן, ואני מגיע אליכם בארבעה אוטובוסים מאשדוד, והדרך קשה לי. כל הדרך אני מתפלל. באמהרית, בעברית, בשקט, בבכי. לא יודע מה לעשות איתו. ככה הוא הורס לעצמו את החיים, דוד בני עושה שטויות. חברים ומוזיקה בראש שלו. מדבר איתי רק עברית, ומסביר לי בעברית שהוא רוצה לעבור ללמוד בתיכון חילוני שמלמד מוזיקה. לאן הוא יגיע? לאן?"

זו לא הייתה פגישתי הראשונה עם מר טבג'ה אביו של דוד, תלמיד כיתה ט' אותו ליוויתי כיועץ השכבה מזה שלוש שנים. דברי האב, שטפו בי כהד עמום. שתקתי ונתתי לדבריו להדהד בתוך הסיפור שלי....

אביב, 1977

קולה ו'גרה, אתיופיה,

"אמא יצאתי" צעקתי מקצה הטוקול לקצהו בעוד אני דוחף לאגלגיל, (שקית ה בד) שבידי 2 אינג'ירות שאפתה עבורי וובנש אמי, תולה על כתפי את הקודא, (בקבוק המים) שלי. "אדגלי, קח אותי איתך", נתלתה עלי אגרנש אחותי הקטנה.... פרעתי את תלתליה "את יודעת שזאת עבודה רק לגדולים" הסברתי לה, "אבל אני כבר בת שלוש, אני גדולה", התעקשה הקטנטונת, וכדי שהיא תשחרר את רגלי, הבטחתי לה שאשזור לה את הטבעת של מלכת שבא מעלי קני הסוף שלמרגלות הנהר. אגרנש חייכה בעונג ורצה לספר לאמנו. "אמא, יצאתי"....

יצאתי לדרך, השמש עמדה לה מהוססת בקצה השמים מאירה באור בוקר חיוור. שרשרת ההרים הירוקה, מרהיבה ביופייה, כמו קבלה את פני בברכת "בוקר טוב אדגלי". יותר ממאה ימים חלפו מהיום בו יצאתי לראשונה למרעה בלי למלם, אחי הגדול והאהוב שהיה לי כמו אבא, שלימד אותי את כל שידע,

והעמיד בפני מבחני אומץ ובגרות עד שעמדתי בכולם. "אתה כבר בן חמש", אמר לי למלם באותו הערב, "אני מאמין בך. אני סומך עליך שתדע להבחין בין כבשה לכבשה כמו משה רבנו, לזהות מה הן מבקשות ולתת לכל אחת את המענה המיוחד לה. מי שזקוקה לעשב רך – תן לה עשב רך. מי שזקוקה לתבן יבש, הבא אותה אליו. מי שננעץ קוץ ברגלה – מצא עבורה פתרון ועצה, ומי שמר לבה כי התרחק ממנה פרי בטנה, פשוט תהיה שם בשבילה. ובאשר לסכנות אחי היקר, זכור את שלמדת – אל תפחד. כל כוחות העולם מונחים למרגלותיך – מצא בהם נשק, והגן על עצמך. וכשיחלוף האיום, תפחד אדגלי, תפחד בכל הלב – כל כוחות העולם מקופלים בידיעת הפחד".

הבוקר חלף בעצלתיים, הדרך בין ההרים הייתה מקושטת באבנים האהובות עלי ועיני שוטטו ביניהן מחפשות את האבן שאוכל לבחור כלוח מלוחות הברית. כתמיד דימיתי את עדר 20 הכבשים שלי לעם ישראל שהולך במדבר אל הארץ המובטחת... כשבשני צדי הדרך שרשרת ההרים מגינה עלינו כעמוד הענן ועמוד האש, ובתווך, כפות רגלי המאובקות מציירות לנו דרך. השמש כבר התקדמה לעברי בשמיים, וזה היה האות להאט. הבטתי סביב, התקרבו מאוד לשפת הנהר, עצרנו. הכבשים התפנו ללחך את העשב ואני התרעננתי ושטפתי פנים בנהר. לפני שישבתי לאכול קצצתי לי עלי קני סוף עבור הטבעת של אחותי, הכנסתי אותם לשק ורק אז התפנית לארוחתי. אמי הטובה! בתוך הלחם היא הוסיפה לי הבוקר מעט מנזיד הוואט. ריח האינג'ירה וטעמה עוררו בי עונג גדול, מילותיה הטובות של אמי צפו בי "כפתיתו – פיתו", יכולתי לדמיין את זוהר נדיבותה ומאור פניה. עצמתי עיני והתמכרתי לטעם הנפלא, כשברקע פעיית הכבשים והמיית הטללים.

לפתע נשתררה דממה.

פקחתי עיני. בשבריר שנייה התחלף השקט בפעיות מצוקה צורחות של הכבשים. מתוך הנהר עלה והתקדם, זנבו בנהר אך רגליו כבר ביבשה, אימת הרועים, היצור ממנו הזהיר אותי אחי שוב ושוב. חום, ירוק, ארוך ואימתני, גופו נראה כמו המדבר אחרי הגשם, מצולק ומחודד. פיו הארוך היה סגור כמלכודת אך שיניו הארוכות בצבצו מתוכו כמרמזות על כוונתו. קפאתי לרגע במקומי. האינג'ירה שאפתה אמי נשמטה מבין ידי, וכמי שהשד קפאו, פעלתי. בלי להרגיש ובלי לחשוב, זכרתי את עצת אחי – אל תפחד. זכרתי את הוראתו, הברורה כפקודה – עת יבוא תנין – זרוק עליו אבנים. הילחם בו בעזרת נשק האדמה, זרוק עליו אבנים רבות ככל שתוכל. הוא ישוב על עקבותיו. זרקתי אבן אחר אבן במלוא כוחותיי, והאבנים, חברותי, כמו עזרו לי ונקבצו סביבי. צרחתי עליו וצרחתי אליו, לך, לך מפלצת נהר שכמוך! עזוב אותי! עזוב אותנו! מטר האבנים הניס את התנין, צעד צעד לאחור, עד ששקע ונעלם מעיני. לא חדלתי להטיח בו את האבנים, עד שלפתע ראיתי אותה. האבן שחיפשתי תמיד – האבן שיכולה להיות לוח הברית. הבטתי בה והרגשתי. הרגשתי את כוח העולם. ואז התחלתי לפחד. ישבתי רועד על שפת הנהר, בוכה. בוכה את בכיו של הילד בן החמש, בוכה את בכיו של הרועה שהציל את עדרו.

בדרכנו הביתה, חיפשתי את האבן השנייה, את אבן הברית התאומה. והעדר שלי בעקבותיי. קצת לפני שהגענו לכפר נזכרתי בהבטחתי, תוך כדי הליכה שזרתי לאגרדיש את טבעת המלכה. החלטתי לתת לה אותה ולהראות לה ולמשפחתי את אבן הברית. זו תהיה דרכי לספר לכולם את שארע, בלי לספר דבר.

מאי, 2008

"אלוני יצחק" חדר היועץ כפר הנוער

"מר טבג'ה, אתה זוכר מה ביקשת בשביל דוד שם באתיופיה? מה זה היה בעיניך החלב והדבש בשביל דוד, בשביל הילד שלך?"

"חלב ודבש? חלב ודבש. קודש ואמונה, בית וכוח. כן, מה רציתי? רציתי שיהיה לדוד בית בארץ הקודש וכוח. כוח למצוא בעצמו את כוחות העולם".

"נו ואיך אני אענה לו, אילן (אדגלי)? מה אני אומר לו? באיזו שפה לדבר עם אבא? איך זה בכלל לרצות או לאהוב באמהרית? איך מסבירים את זה למי שמרוב שהוא דואג לך הוא לא שומע אותך? אבא שלי הוא נותן לי את החיים כל יום מחדש. כל המוזיקה שבתוכי – זה הניגונים שלו, התפילות, המילים של האמונה, הסיפורים לפני השינה על ארץ זבת חלב ודבש. בניגון בינינו אני הייתי המקשיב. ועכשיו אני מנסה לדבר איתו, וזה קשה. אני מנסה להסביר לו שהמוזיקה זה הבחירה שלי, וזה מה שאני הכי רוצה לעשות. המוזיקה בחרה אותי עוד לפני שאני בחרתי אותה. המוזיקה נותנת לי כוח. ונכון שזה תיכון חילוני, אבל שם אני אהיה הכי ישראלי וזה בעצם כל מה שהוא רצה – שאני אהיה חזק ושיהיה לי מקום בארץ ישראל. פשוט חלק מהכוח שלמדתי בארץ זה שמותר לי לבקש את מה שאני רוצה, את מה שאני צריך. איך אני אסביר לאבא שבישראל לא משפילים מבט מול מבוגר? שמסתכלים לו בעיניים, וזה מותר. איך אני אומר לו שאני לא חוצפן... אני פשוט מדבר בהמון שפות בבת אחת ומרוב הרעש שבתוכי, נהיה לי רעש בחוץ. ואז אתם... אתם קוראים לאבא, וכועסים עלי. והרעש מתגבר... ואני, אני יודע, שבמוזיקה אני אצליח למצוא את השקט. שם לא ישנה לי באיזו שפה אנגן ואשיר, כל השפות יהיו שלי, שם אני ארגיש בבית".

"כל ילד צריך כבשה", מלמלתי לעצמי. "כל ילד צריך כבשה".

"סליחה? מה אמרת?" שאל אביו של דוד.

"כל ילד צריך *כבש"ה, כך אומרים בישראל – כבוד, בטחון, שייכות והא... מה זה האות הא"?" שכחתי לרגע ...

"השם? אמונה? כל ילד צריך אמונה?" הציע האב בתקווה.

"למה לא?", הסכמתי עמו. "לפני הכל אמונה. משהו להאמין בו"

"ומישהו שיאמין בו", הוסיף לפתע דוד, ופנה לאביו - "שיאמין בי".

שתקנו. האב השפיל מבט ושתק. דוד ישב לידו והביט לעברי בלי להוריד ממני את עיניו. השניות נדמו כנצח, כאשר נשמע לפתע קולו של האב שליו כהמיית הלב... "כפתפיתו – פיתו, כפתפיתו – פיתו". לך בני, לך ומצא את כוח העולם

שלך, אני מאמין בך, והאמונה שלי תשמור על שנינו. אני אהיה פה בשבילך. תמצא את הניגון שלך, כמו דוד המלך - זה יהיה הקודש שלך. אך זכור בני כל שתעשה במאור פנים ובשלמות לב תעשה - "כפתיתו – פיתו", הגש לעולם בלב שלם מטובך, והוא יעניק לך מכוחו. בבית באתיופיה למדתי אותך לשמור על עצמך במדבר ובנהר. פה, בישראל, לשמור על עצמך, בן, זה לשמור על הנפש שלך. דע תמיד מי אתה - בני, דוד.

כשיצאו דוד תלמידי ואביו מחדרי פתחתי את מגירת שולחני. שם היא הייתה, אבן הברית שלי. כוח העולם ופחדיו. תזכורת העדר שרעיתי והעדר שאני רועה כעת. תזכורת ארץ האבות שראיתי בילדותי, זרועת שמש, תנינים וכבשים, כי כל ילד צריך כבשה. ולפעמים, גם כל אבא.

ישראל, אביב 2013.

*לרע(א)ות את הכבשים / רחי ורטהיימר

